

Den nye historiebog viderefortæller den socialdemokratiske kliche om det lille hyggelige kongerige, hvor konsensus hersker. Her hilser tømmer Willy Olsen 5. oktober 1972 på den nyudnævnte statsminister, Anker Jørgensen. Arkivfoto: Ritzau Scanpix

Det er smukt, men er det rigtigt?

Historien er en kampplads. For hvordan skal vi forme nutiden, hvis vi ikke forstår fortiden? Ny bog om danmarkshistorien skildrer det harmoniske og konsensusøgende Danmark, men er det rigtigt – og hvorfor bliver det så kedeligt?

En Danmarks Historie. Fra middelalder til nutid.

★★★★☆

Forfattere: Thorsten Boring Olesen og Bjørn Poulsen (redaktører) Sider: 440 Pris: 250 kroner Forlag: Aarhus Universitetsforlag

Af Bent Blüdnikow bebl@berlingske.dk

Forbitrede revolutionære, der vil gøre op med fortidens uretfærdigheder, vælter statuer, smider en buste i haven og kræver historien omskrevet. Men tro ikke, at kampen om historien er en ny ting. Sådan har det altid været, og i gamle dage fjernede nye faraoer statuer og

skildringer af de gamle, og Stalin retoucherede fjender væk fra fotografier.

Der var stille i seneste årtier om denne kamp, for det var hovedsagelig de marxistiske historikere og deres sympatisører, der sad tungt på de faghistoriske udgivelser.

Gyldendals og Politikens Danmarkshistorie i 16 bind (1988-1991) var præget af tidens marxistiske tilgang til historien og redigeret af stalinisten rigsantikvar Olaf Olsen, der under Den kolde Krig endda havde udleveret en liste over politiske fjender til Sovjetunionen og aldrig fortrød sin sympati for Sovjetunionen.

Og da Gyldendal udsendte det stort anlagte værk Nationalencyklopædien (atter med Olaf Olsen som en slags hovedredaktør), var det igen universitetsvenstrefløjens, der dominerede. De sprang elegant forbrødringen mellem Hitler og Stalin 1939-1941 over og afsagde

milde domme over kommunistiske medløbere eller valgte ofte slet ikke at omtale disse forhold.

Historien som slagmark

Historien er en slagmark, og det afhænger af ens politiske og moralske syn, hvordan man udvælger og dømmer fortiden.

Da marxisten René Karpantschov udgav historiebogen »De stridbare danskere« (2019), lagde han vægt på uligheder og konfrontationer i sit syn på danmarkshistorien. Bogen var i øvrigt udmærket, og jeg gav den fem stjerner. Det stik modsatte synspunkt ligger til grund for en gruppe Aarhus-historikere, der står bag bogen »En Danmarks Historie. Fra middelalder til nutid«. Ambitionen er at tegne nogle lange linjer til at belyse, hvordan nationen blev til det Danmark, som vi kender i dag. Det giver næsten sig selv, at de lægger vægt på det kompromis- og konsensusøgende, der peger fremad mod vort hyggelige samfund og ikke det konfliktprægede.

Forfatterne undlader ofte konflikter, konfrontationer, opgør og blod. Typisk for skildringen er en bred omtale af reformprocesserne fra 1700-tallets slutning med ordene:

ANMELDELSER

En betjent ser på skudhullerne ved Krudttønden efter terrorangrebet i 2015. I den nye danmarkshistorie om angrebet står der: »Danmark blev også ramt i flere omgange som ved mordforsøget på den islamkritiske forfatter og historiker Lars Hedegaard i 2013 og attentaterne på kulturhuset Krudttønden og den jødiske synagoge i København i 2015, hvor tre personer blev dræbt.« Således omskriver historiebogen handlingen, for i virkeligheden myrdede terroristen Finn Nørbygaard og Dan Uzan og blev selv dræbt af politiet. Foto: Liselotte Sabroe

»Initiativet til den samlet set vellykkede reformproces kom både fra oven og fra neden i samfundet, og den foregik i en kombination af styret og befolkningen som de drivende kræfter.«

Det lyder jo meget hyggeligt og harmonisk, men der er kun lidt om stridighederne og de ofte forfærdelige samfundsforhold, der blandt andet udløste oprøret i Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset i København i 1815, hvor 15 fanger blev henrettet. Da den socialistiske historiker Jens Engberg skrev sin bog »Oprøret i Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset« (1976) netop om dette oprør, var det således et noget andet og mørkere billede, han tegnede af samfundet.

Den ofte refererende stil og det harmoniske historiesyn skinner tydeligt igennem i Aarhus-forfatterens bog. Ved omtalen af Kanslergadeforliget i 1930erne skriver forfatterne: »Både Kanslergadeforliget og 1930ernes øvrige kriseforlig kan samtidig ses som en politisk bekræftelse af de gamle partiers vilje til indbyrdes samarbejde hen over midten for at undgå sociale uroligheder og politiske ekstremer. I den henseende kan forliget siges at indvarsle både besættelsestidens samarbejdsregeringer og et bredere ideal om konsensuspolitik, der rakte langt ind i eftertiden.«

Her tegnes altså noget specielt dansk - et ideal - om konsensus og samarbejde. Det er smukt, men er det rigtigt? Det bliver næsten til skønsang senere i bogen, hvor det hedder: »Danmarks relative fredelighed og de afgørende sociale og politiske kompromisser var med til at fastholde det parlamentariske demokrati som politisk samlingspunkt, også i perioder, hvor den styreform var under pres eller sat ud af kraft.«

Samarbejdspolitikken under krigen havde næppe noget med dette ideal at gøre, men var udtryk for et ynkelig moral, hvor man lod an-

dre nationer bære byrderne og frihedskampen mod nazisme - for nu at sige det brutalt.

Modvilje mod de borgerlige

Underliggende i bogen er der en slet skjult beundring for Socialdemokratiets indsats og en lige så slet skjult modvilje mod de borgerlige. De ungkonservatives uniformsglæde i 1930erne med skrårem udstilles i to store fotografier, og selvom ungsocialdemokrater og kommunister også gik med skrårem, er der intet fotografi af dem.

Derimod fremhæves Socialdemokratiets store indsats for velfærdssamfundet gang på gang: »Selvom den socialdemokratisk ledede regering gik styrket ud af folketingsvalget i 1935 og efter Landtingsvalget i 1936 endda havde flertal i begge ting, var det også slående, hvor moderat Socialdemokratiet under Stau-ning gennemførte sin politik.«

Samme konsensusbeskrivelse præget af snittene om besættelsestiden, der omskriver den omfattende eksportivrigighed til nazitysk-

land med ordene: »Besættelsesmagten (viste) sig villig til at aftage en langt større del af landbrugsproduktionen end før samt forsyne Danmark med kul og andre nødvendigheder.«

Virkeligheden var jo, at Danmark forsynede nazityskland med en mængde produkter, som Hitler og hans regime ønskede sig brændende.

Den harmoniske skildring viser sig tydeligt i skildringen af ungdomsoprøret efter 1960erne. Det er den smukke historie, der fortælles om de unge, der var drevet af »ople-

velsen af international uretfærdighed i forhold til krige, fattige lande og racisme.«

Der er næsten ikke et ord om, at denne bevægelse udviklede sig til totalitær beundring for Sovjetunionen, Kina og andre totalitære regimer og bevægelser, og at ud af denne fanatisme opstod Blekingegadebanden. Hvordan kan man overhovedet skrive en danmarkshistorie uden at nævne denne bande, hvis voldshandlinger og terrorismestøtte var et afgørende kapitel i danmarkshistorien?

Bogen går helt op til nutiden og når også at få terroren i 2015 med, der ramte Krudttønden og synagogen: »Danmark blev også ramt i flere omgange som ved mordforsøget på den islamkritiske forfatter og historiker Lars Hedegaard i 2013 og attentaterne på kulturhuset Krudttønden og den jødiske synagoge i København i 2015, hvor tre personer blev dræbt.«

Det er en krænkende omskrivning af virkeligheden. En islamistisk terrorist dræbte Finn Nørbygaard og Dan Uzan, hvorefter terroristen blev skudt af politiet. At grupperne ofre og terrorist sammen er en af bogens mange omskrivninger af historien, der fjerner os fra den brutale virkelighed.

»Patienten« er en speedy pageturner i verdensklasse

Patienten

★★★★☆

Forfatter: Sebastian Fitzek. Sider: 368.
Pris: 249,95 kroner. Forlag: Gutkind.

Af Jakob Genz kultur@berlingske.dk

Findes der noget værre i denne verden end uvished? Sådan lyder spørgsmålet, der strækker sig som en blodrød tråd igennem tyske Sebastian Fitzeks stærkt smitsomme bog, »Patienten«, der netop er udkommet i dansk oversættelse.

Og svaret på spørgsmålet, hvad enten man giver det på tysk eller dansk, må efter endt læsning være ... ja, den rene skinnbarlige sandhed.

Men inden bogens hovedperson, Till Berkhoff, i jagten på at finde ud af, hvad der er sket med hans seksårige søn, der er sporløst forsvundet, kommer frem til denne (smertelige) konklusion, trækker Sebastian Fitzek ham igennem et sandt helvede, og alle, der læser med på side- linjen burde takke forfatteren for oplevelsen.

For Sebastian Fitzek kan sit håndværk, så man næsten tror, det er løgn, og demonstrerer på hver eneste side af bogen den fingerspitzgefühl for genrens fornem- meste virkemidler, der med rette har gjort ham til en bestsellende thrillerforfatter.

Således er Till Berkhoffs jagt på vished skrevet med et drive, der ikke bare gør »Patienten« til en speedy pageturner i verdensklasse, men som også gør bogen til noget, der - qua dens indre modbydelighed og formfuldendte chokeffekter - er decideret ubehagelig at sidde med i hænderne.

Maskeradebal på den lukkede

Og det skyldes ikke mindst det fabelagtige faktum, at »Patienten« primært udspiller sig på en rablende sindssygeanstalt, Steinklinikken, hvor den formodet ansvarlige for Till Berkhoffs søns forsvinden befinder sig, og hvor Till Berkhoff

derfor frivilligt og undercover lader sig anbringe i jagten på svar.

Men på Steinklinikken er intet, som det udgiver sig for at være, og det samme kan siges om anstaltens beboere, der - hvad enten der er tale om de fortabte, forkrøblede og fuldstændig forskruede patienter eller de korrupte og moralsk korrumperede ansatte - inviterer Till Berkhoff til et djævelsk maskeradebal, der er fedt at være tilskuer til.

Selv hovedpersonens hjælpere, familiemedlemmer uden for murene, synes at være medvirkende til et umenneskeligt benspænderi. For slet ikke at tale om, at den falske identitet, som Till Berkhoff opererer under dække af, hurtigt viser sig at være alt andet end uproblematisk.

Og ja, det kan alt sammen lyde næsten uoverskueligt. Ikke bare for Till Berkhoff, men også for læseren af »Patienten«. Men det er det ikke. Og det kan man takke Sebastian Fitzek for. Han formår nemlig fra start til slut, via bogens 77 små, skarpe og skidegodt skrevne kapitler, at holde sit publikum i hånden og fører os sikkert, men spektakulært, over målstregen.

Hvor den placeret, målstregen, og hvad der gemmer sig af sandhed (og selverkendelser) på den anden side, kan naturligvis ikke afsløres her. Men, kære læser, gør Dem selv den tjeneste at springe med på vognen, der fører Till Berkhoff (og Dem selv) fra uvished til sandhed.

Jakob Genz giver »Patienten« fem ud af seks stjerner. Arkivfoto: Ida Guldbæk Arentsen/Ritzau Scanpix